

Передплата

на «РУСЛАНА» вносити:

в Австрії:

на пів рік . . . . . 20 кор
на шв року . . . . . 10 кор
на чверть року . . . . . 5 кор
на місяць . . . . . 1-70 кор

За границею.

на пів рік . . . . . 16 рублів
або 36 франків
на шв року . . . . . 8 рублів
або 18 франків

Кожен рік число по 10 сот.

РУСЛАН

«Виреш ми очи і душу ми виреш: а не возьмеш мудрости віри не возьмеш, бо руске ми серце і віра руска.» — З Руслянових псалмів М. Шашкевича.

Виходить у Львові що діє крім неділь і руских свят о 5^{1/2} год. пополудни.

Редакція, адміністрація і експедиція «Руслана» під ч. і. п. Домбровського (Хорунчини). Експедиція місцева в Агенції Соколовського в пасажі Гавемана.

Рукописи звертає ся лише на попередне застереження. — Реклямації неопечатані вільні від порта. — Оголошення звичайні приймають ся по ціні 20 с. від стрічки, а в «Надісланім» 40 с. від стрічки. Подяки і приватні донесеня по 30 с. від стрічки.

Італія а тридержавний союз.

(X) Недавно послідувала в Італії важна перемена, котрої досягність розтягає ся поза межі італійського королівства. На місце Титтоного обняв керму міністерства заграничних справ Сан Джуліано. Ся перемена обходить живо тридержавний союз а передовсім Австро-Угорщину, позаяк від взаємні поміж Італією і Австро-Угорщиною є зависимий також напрям політики тридержавного союзу. Новий міністер заграничних справ є незнаюмою личностю, а про єго політичні погляди і змаганя відомо лише небогато з єго описів альбанської подорожи, коли тимчасом бувний міністер Титтоні за весь час дволітнього урядованя заявляв ся яко рішучий прихильник мирної політики тридержавного союзу і відносив ся приязно до Австро-Угорщини.

Коли в 1903 р. в Італії настало міністерство Джолітто, в котрім Титтоні мав теку міністерства заграничних справ, був сей останній також невідомою близше личностю, а тоді як раз відносини між Італією і Австро-Угорщиною, після міністерства Цанарделью, в котрім Прінетті був міністром заграничних справ, були напняті. Одначе Титтоні небавом розвіяв усякі сумніви і усунув усяку двозначність. Розходить ся тепер о се, чи і Сан Джуліано піде шляхом витиченим за міністра Титтоного, чи заграничній політиці Італії надасть инший напрям?

Се питанє обходить також у великій мірі Австро-Угорщину, бо хоч Сан Джуліано висловив ся прихильно про нашу монархію, одначе він рішучо зазначив також, що Альбанія для Альбанців і домаган ся, щоби при віднові тридержавного союзу була дана порука що до становища Австро-Угорщини на Адрийськیم морі.

Свого часу Титтоні зїхав ся був з гр. Голуховским в Абачії і там уложив умову задержаня status quo на Балкані. Відтак в парламенті висунув Титтоні різко проти напастих італійских радикалів на Австро-Угорщину, а пізнійше гр. Голуховский відідав Титтоного у Венеції і через те скрипив ся союз між обома державами. Перед тим ще сам Джолітті відідав німецького канцлера в Гамбургу і тим способом розвіяли ся всякі сумніви що до становища тридержавного союзу.

Але при всім тім задля агітаторского неспокою італійских радикалів не зовсім вигорів ся політичний овид тридержавного союзу, тим більше, що кн. Більов, згадуючи про відносини між Австро-Угорщиною а Італією в парламенті, зазначив, що Німеччина мусить дбати про те, щоби сама про себе була доволі сильною. В тім можна бачити певну указку на адресу союзних держав і в тім лежала би непевність що до Сан Джуліана.

Від Титтоного не могли радикали нічого сподівати ся, навіть мимо певного зближеня між Італією а Францією. Але чи не будуть они покладати надій своїх на оклик нового міністра «Альбанія для Аль-

банців» і чи не будуть вийдти поруки для становища Італії на Адрийськیم морі, се нове питанє.

Такі отже сумніви насувають ся в Австро-Угорщині із зміною міністерства заграничних справ в Італії.

Одначе перед закінченєм року мав Сан Джуліано нагоду і в тім згляді в парламенті пояснити своє становище і на тій основі Polit. Korresp. зазначає, що що до напряму політики тридержавного союзу не послідує ніяка зміна і що Італія привязує велику вагу і в будуччині до добрих взаємин з Австро-Угорщиною, та що новий міністер буде дальше вести політику в напрямі свого попередника. Се дає повне успокоєнє, що мирна політика тридержавного союзу і в будуччині не змінить ся.

Против виборчої реформи.

Противники виборчої реформи в дуєї загального, безпосередного, тайного і рівного права голосованя находять ся в розпущі тому, що они не в силі найти влучних аргументів против негодної для себе реформи. Всякі вигадки против єдиносправедливої і рациональної засади загального голосованя розвивують ся наче пісок в руках під жаром логіки та здорового розуму.

Надармо старають ся зліпити бодай — такого страхайла з кепської глини „загроженя інтересів держави“, бо все те виходить тільки простим гумбугом, крутіством, посуєним часами аж до комізму.

Бо чиж не комічною була славетна ухвала товмачкої ради повітової, яка жадала вирівнаня економічного через поділ ґрунтів і вирівнаня інтелектуального через основанє шестикласової школи в кождім селі — перед заведенєм загального права голосованя? Те саме, хотяй не так наївно гупо, а обиняками висказала і снятинська повітова рада, заявившись наперед за як найдальше ідучим розширенєм виборчого права, а зараз відтак жадаючи відроченя тої реформи ad calendas graecas з причини „нерівномірно розлитого економічного і просвітнього стану населеня в нашім краю“.

Тож з великою поквантовістю підхопила польска праса оголошеня в N. fr. Presse статью провідника чеських Німців др. Елінґера, який супротив проєкту бар. Гавча ставить свої застереженя і услівя, зміряючи до удержаня дотеперішного гегемонного становища Німців. Однак і Елінґер не умів за своїм становищем навести жадного аргументу, бо оно опирає ся тільки на брутальнім, національнім самолюбстві. Наводить він оден висказ на попереке своїх домагань, який з емпазою повторюють польські дневники, хотяй він відносить ся до того, чого нема, а що доперва бажали би собі викликати противники реформи для ловленя риби в мутній воді. „Під жадним услівєм — каже іменно др. Елінґер — не може мати впливу на наші постанови, а що противно могло би в даних обставинах (!) становити найважійшу перешкоду до заведеня загального голосованя, — се: напір улиці, особливо, колиб він, виходячи поза рами поважних, спокійних заяв, переродив ся в акти яких небудь насильств. Се, що стало признаням як

вислід розумних дослідів і добровільної постанови (отже мусів признати основність проєкту — Ред.), може бути легко цофнене, коли сей чинник, о якого дозвіл розходить ся, попаде в підозрінє, що ділав не з поважних мотивів, а від впливом стаху“.

Очевидно, що се пуста тільки фразеологія, бо коли зразу не показало ся, щоби бар. Гавч ділав під впливом страху, не маючи до того ніякої причини, то і пізнійше участь т. зв. улиці не може звернути ся против того, який хоче покликати маси до співучастя в законодатнім ділі. В таких неконсеквенциях плутає ся венаність против ініціатора виборчої реформи. А притоку до тих елюкубрацій подало новорічне відзначенє міністрів бар. Гавча і гр. Біляндта. Тож і Gazeta narodowa зазначає в своїй вступній статі, що «пп Гавч і Біляндт стали відзначеними перед побідою. Нагороди вже мають, однак — побідити не мусять».

Той сам дневник оправдує безчинність польского кола в борбі против реформи тим, що оно не хоче висувати ся на перший план, а чекає перше на ухвали соймового польского кола, якого зїзд має відбутися у Львові. Однак ми пересвідчені, що і соймове польске коло на своїх зборах не найде стійнійших аргументів против заведеня загального права голосованя, як Gazeta narodowa, котра ось як представляє ситуацію в краю:

«До тепер тільки Русини і соціялісти (а де польські людовці і демократи? — Ред.) ведуть агітацію за загальним голосованєм, а переважуюча більшість нашої суспільности, противна реформі (!) в способі, пропонуванім правительством, дримає спокійно і заледви ся чи инша повітова рада відозве ся (як Филип з конопель! — Ред.), або на якімсь „реляційнім соймаку“ западе відповідна резолюція, яку часть дневників подасть до загальної відомости, а инші промовчать (!). А Русини з кожного найменшого (!) віча шлють бомбастичні телеграми до бар. Гавча, так що могло би здавати ся, що за колом в сій справі стоїть єдино горстка шляхти, затревоженої о свої мандати (ненароком сказав правду! — Ред.), а не ціла суспільність. Бо хибний є погляд, немов би всі Русини (!) стояли за загальним голосованєм. Доказом сего (risum teneatis! — Ред.) одноступні ухвали повітових рад в Товмачі і Снятині, в яких Русини в значнім (ага!) числі засідають. Тож замість приваглювати польске коло у Відні до нарад, було би рациональнійшим розбудити живійшу акцію в краю против загального голосованя (!) і тим способом дати колови потрібне і доконечне попереке.»

Над жуу відповідь на такі і подібні крутіства дало демократичне товариство польске в Кракові в своїй „Відозві“, залученій до Now-oj Reform-i, а ухваленої на загальних зборах товариства дня 30. грудня м. р., в якій каже між иншим: „Послідна пора, щоби ся система скінчила ся, бо надмір привілеїв з одної, а брак прав з другої сторони, збільшає чимраз більше суспільні нерівности, які правдива демокрація повинна усувати з політичного життя. Бо простуною є система, яка в разячій степени наділяє політичними правами передовсім одну верству краю, признаючи 2400 властителям великих посіlostей 20 мандатів до державної ради на загальне число 78, яке прислугує цілому краєви. Натомість міста, які числять до

1½ мільона мешканців, мають всього 13 представителів, під час коли сільське населення побіч чисельного покриття мусить ще бороти ся з нещасними посередними виборами, які деморалізують люд, уможливаючи торговане сумління та прямо фальшуючи правдиву волю виборців.

В загальнім інтересі цілої нашої суспільности належить зірвати з нинішнюю засадою вибору репрезентації держави, розділяючи не тільки суспільність в нездоровий спосіб на чужі собі невольні табори, але викликаючи і ослоняючи найяркіші надужиття, як наслідки посереднього голосовання. А сю засіду належало заступити ординацією, відповідающею достоїнству чоловіка в суспільности, опирающею ся на загальнім, рівнім безпосереднім і тайнім голосованню.

„Національної небезпечности. — виводить далше відозва польських демократів — з нового порядку річи ми не побоюємо ся. Передовсім ¼ мільона польського населення на Шлезку визволило би ся зпід переваги німецької більшости. Що дотичить східної часті краю, то в пересвідчення, що зможення власної сили можна доконати без покриття інших, признаємо теперішню репрезентацію руского народу в законодатних тілах за чисельно невідповідну. Однак рівночасно рішучо мусимо домагати ся належного узгаднення національної польської меншости на сході, щоби у виборчій акції, при змінній ординації, ся меншість не потонула в рускій більшости, а відповідно до свого культурного і історичного (чи не лівше би було сказати: економічного!) — *Ред.)* значиня вайшла відповідне посольське заступництво“.

Найважнійшым висказом у тих виводах видаєсь нам стверджене, що теперішнє нерівне виборче право є причиною зросту культурної і економічної нерівности, отже відкликуванє ся деяких повітових рад на сю нерівність яко пешкоду заведеня загального права голосованя є прямим носерсом. Якраз загальнє, безпосереднє, рівне і тайне голосованє має на цілі усунути сю нерівність, над якою противники виборчої реформи виливають крокодилячі сльози!

Вісти з Росії.

Россия вступила тепер рішучо під знак реакції. Сказати можна, що се стало ся завдяки крайнім, революційним сторонництвом, які не уміли вихідувати поданих уступок і пригідного духа часу та обставин, а станувши на сліпо під команду міжнародного соціалізму, підсадуваного в Росії голownie жидами — захотіли відразу перемінити цілий устрій невідготовленою зовсім країни найновішої марки — в соціальну республіку. Російські революціоністи пішли були так далеко в своїх утопістичних пляхах, що хотіли в соціальній еволюції випередити цілу Европу, ба цілий світ і з них мали брати примір інші народи, як проганяє ся царів і утверджує ся червоний прапор „народної волі“. В сім дусі висказали ся провідники петербурської революції до кореспондента Times а, який пішов до них на вивід.

Тимчасом що показало са: що не тільки не повзали правительства, але навіть населенє, таке зразу прихильне справі як найрадикальніших реформ, огірчили против себе своїм безглядним, а заравом безцілним поведєнем. А вже найбільше фяско зробили т. з. військові бунти, які переважно мали більше кухонних чим політичних мотивів, і кінчили ся звичайно соромною абдикацією. Кореспондент Local Anzeiger а описує одну таку хвилю дна 19. грудня м. р. переходу війск на сторону революціоністів в ось який спосіб: Коли о 3 год. по полудни я вийшов на улицю, звернули мою увагу величезні товпи народа, які тягнули в сторону Павловської площі. Компанії зрєвольтованої піхоти з офіцерами на чолі шпли у військовім порядку, несучи червоні прапори, так само на Павлівську площу. За військом шпли робітники, слухачі університету, гімназіасты, купці, взагалі інтелігенція, а всі оружені в револьвери, стрільби і бомби. На Павлівській площі перед біржою стояло у военнім порядку військо, яке остало вірне цареві: кілька

компаній кінних жандармів, драгони, козаки, а подальше полк піхоти та артилерія з гарматами і двома машиновими карабінами.

Панувала гробова тишина, коли на площу почали напливати товпи люду і зрєвольтовані війська. Небавом була занята ціла площа. По одній стороні козаки і драгони на конях з добутими палашами, артилерія з набитими гарматами, піхота з багнетамц на карабінах, по другій стороні народ і зрєвольтованє військо. Тищу перервав робітник, який виступив перед військо вірне цареві і заклинав єго, щоби не бороло ся против свободи. І знов настала глибока тишина. Нагло, мов би на невидимий знак піхота перейшла на сторону революціоністів. Загреміло „гура!“ з 20 тисяч гортанок. Ціла ся величезна товпа рушила на Николаївську площу, переходючи побіч драгонів і козаків. З всіх домів повивали червоні хоругви, а з вікон витано маянем хусток товпу, поступающею серед звуків маршівлянок. На Николаївській площі виголошено промови і опісля товпа розійшла ся спокійно.

Очевидно товпа розійшла ся по домах, а військо куда? — Назад до касарні і там паново обіцяло вірність цареві, жалуючи хвили „нерозваги, сповненої під впливом суггестії товпи“. А царське правительство було досить перебале, прощати легко такі провини і мало відтак в тих покаяних війсках найрєвійших і найбезгляднійших поборників революції.

ВІД АДМІНІСТРАЦІЇ. При зміні року просимо наших Вл. Передплатників о скорє відновлєнє передплати, зглядно о вирівнанє залєгlostий та о приєднуванє нам нових передплатників.

НОВИНКИ.

Калєндар В пятницю: руско-кат.: 10 муч. в Криті; римо кат.: Емілія. — В суботу: руско-кат.: Навеч, Рожд. Евг.; римо кат.: Трок Королів.

Народні віча в справі виборчої реформи відбудуть ся: дна 8. с. м. в Хишевичах, рудецкого повіта о 1. год.; дна 9. с. м. в самбірскім повіті: в Чукові, Блажові, Волі Блажівській, Зворі, Сирині, Манастирци, Ольшанику і Лопушні о 12. год.; в Луканиці о 2. год. і Солотвині, богородчанського повіта, о 1. год.; дна 13. с. м. в Колєдубах, рудецкого повіта, о 1. годині по полудни.

3 львівського університету. На зимовий пірик записало ся на львівскій університет 3247 студентів, з того на богословскій віділ 411; на правничий 1613 звичайних і 35 надзвичайних; на лікарскій 130 звичайних (між ними 17 жіщан), 16 надзвичайних (між ними 2 жіщанки); на філософію 808 звичайних (47 жіщан), 184 надзвичайних (109 жіщан), госпітує 22 мужчан і 1 жіщанка. Що до народности записано: 2367 Поляків, 853 Русинів, 13 Німців, 12 інших народностей. Що до віроісповіданя: 1601 римокатоликів, 811 греко католиків, 767 Жидів, 15 інших віроісповідань, 8 вірмено-католиків і 3 безісповідних. З Галичини родом є 3039 студентів, з Буковини 24, з інших країв австрійської держави 20, з Росії 126, з Німєччини 21, з інших держав 12.

ОО. Василянн в Бразилії. Америк. «Свобода» доносить, що в лютім с. р. приїде до Парани кількох Василянн для скріпленя тамошної Василянської місції.

Для Жовківщини. Нові вибори до повітрової ради в Жовкві відбудуть ся: з групи сільських громад (12 членів) дна 7. лютого, з групи міських громад (7 чл.) дна 8. лютого, а з групи більшої поселости (7 чл.) дна 14. лютого.

3 перемискої епархії. О. Володимир Ясеницький, парох в Радичах, іменованій завідателем мостиского деканата на місце увільненого на власну просьбу дотеперішнього декана о Михайла Ольшанського, пароха в Стереві, щодістав титул вислуженого деканата і титул радничья еписк. конвенторій. — О. Володимир Дуркот, парох в Мисловій, іменованій орд. шкільним комісарем для шкіль дуклянського деканату на місце увільненого на власну просьбу о. Фалимона Кисіловського. — О. Кириян Ясеницький, парох в Балігороді, іменованій завідателем балігородского деканата. — Презенту на парохію Войткова дістав Антин Менциньскій. — Канонічну інституцію на парохію Одрехова дістав о. Петро Ясеницький. — Завідательство дістали оо.: Мирослав Устиновскій в Смереку, Иван Ковальчич в Скороднім. — Управляющім сотрудником в Тилічі установлений о. Мирон Лисак, тамошній сотрудник. — Увільненє від іспиту конкур-

сового дістав Олимп Полянскій, парох в Юривцях. — Відзнаки кривошацькі дістав о. Михайло Жарский парох в Стронятині. — Високе правительство продовжило дотацию з релігійного фонду на дальший одєн рік для сотрудників: в Торках, деканату сокальского, в Тилічі, Хащові Жужели, Рекланци і Дахнові.

Віче урядників в Кракові відбуло ся вчєра в сєлі пов. ради. На нїм др. Паткевич здав звіт з поїздки депутатції до Вдня в справі підвишєня активального додатку. Між иншим ухвалєно, аби жаданя щод службової прагматики публичних урядників в Галичині зібрано дорогю анкети і предложєно їх в формі правительственной петиції, а независимо від того мало би предложити ся петицію о знесенє тайної кваліфікації. На зборах ведєно дискусію над утворєнем загального урядничого союзу. Збори прийняли засадничо, що союз урядників повинєн опирати ся на децентралізація, обіймати Полянків і Русинів, служити яко оборона матерьяльних і моральних прав урядників з виключєнем політики та сповняти задачу взаємної помощи.

Тижневник «Дзвін» — як довідуюмо ся — перестас виходити з новим роком по однім році єствованя.

Дрібні вісти. Вчєра зібрани ся відпоручники всіх видійших польських товариств у Львові на нараду і ухвалили, не устроювати сїх мясячєних забав з танцями і балів з огляду на виімкові відносини польского народу, хйба, що настане в тім часі основна зміна відносин. — Краєвий інспектор шпиталів др. Иван Стєлля-Савицький перейшов в єтан єпучинку. — Квєстор львівского університету, п. Анавія Ардан перейшов в єтан єпучинку, а на єго місце став іменованій квєстором п. Б. Сендзімір, рєзидент дирекції скарбу. — Директором гал. каси щадничої на місце уступившого д-ра Стєчковского має стати львівскій адвокат др. Ферд. Квятковскій. — Радничий краєв. карного суду у Львові пп. Харак, д-ра Савчака і Огановича перенєсєно до цивільного суду, а на їх місци з цивільного суду пп. Берсова, Йопаша і Левандовского. Предсідателем сенату присяжних судій став в місце радч. Харак п. Проміньскій. — В львівских судах заведено з 1. с. м. одноразовє урядованє на пробу. — Буцацкий повітвий віділ ухвалив затягнути 15,000 К позички на будову керниць по селах. — В Ряшевї застрілив ся якийсь прийшлий ученик ІV кл. гімназіяльної, якого біле означєне було буквами К. Д. — З причини євіжих заметіль здєржано рух на зелївничих шляхах: Надвірняньське передміє Князьдвір (імовірно на 2 дні), Коломия-Слобода рунг. копальня (2 дні) і Лушків Тісна (імовірно на 10 днів).

Всячина.

Робітничі розрухи в Винниках. Слідча комісія в справі крадіжки тютюну в винничкій фабриці поручила вчєра арештувати дальших трех веркмайєстрів Бочку, Вільчинського і Маєвского. Арештованя доконала жандармерія о 5. год. рано і замкнула Маєвского і Бочку в вязницї у Винниках, а Вільчинського відставила до слідчої вязницї у Львові. Вість про арештованя дійшла до робітників о 7. год., коли прийшли до фабрики на роботу. Робітники замість піти до праці зібрани ся на подвірю фабрики і криком жадали випущєня Маєвского з вязницї, котрий має мати між робітниками вели у симпатію, натомість домагали ся арештованя асистєнта Червинського. У Червинського найдєно при рєвізії якийсь запас тютюну, але що він звиняє ся, що се тютюн, який роздає ся всім функціонарям фабрики, тому полищено єго при урядованю до покінчєня слідства Червинскій утік тимчасом з фабрики, але робітники сїймали єго дєсь в кутї і побили. Коли крики не вгавали, дирекція затєлеграфувала до львівского старєства по жандармерию. О 10. годині приїхали двома возами жандарми, але товпа фабричних робітників, яких є півтора тисячі, не злякала ся оружної сили і прийняла грізну поставу. Аби не допустити до проливу крови, дирекція заявила робітникам, що вдовольте їх жаданям. Наслідком сєго робітники утихомирили ся і розійшли ся о 11. годині, а о 1. по полудни повернули до праці. Дирекція фабрики старає ся, аби палата радних увільнила Маєвского зі слідчої вязницї, узглядняючи єго домашні відносини, що єго жінка лежить хора в шпиталі а дома має старєньку матір і 5 дрібних дітвей. Вчєра засуєпєндовано в урядованю асистєнта Червинського. Фабричні робітники від самого початку слідства є здєнервовані а вчєрашні події могла є сумно скінчити ся, єсли би заряд фабрики поступив був строгійше. Вчєра вєчером відбуло ся довірочнє вічє робітників, з якого ухвалили поки що незанїти.

Бунт в вязниці. Зі Станиславова доносить, що в карнім заведеню на Дуброві демонстрували вязні в суботу вєчер з причини лихого харчу. Вязні не їли того дня обїду, який складає ся з супу і рижу, а вєчером почали так верещати, що ті крики було чути до міста. Хоч вязні не допускали ся насильства, то дирекція заведена вивзала погєтвіє краєвої оборони. Около

200 в'язнів, найбільших крикунів, відправлено до сепараток, почім прочі утихомирили ся.

— **Галицькі коні в Аф-ці.** Торговці коний з Прус закуповують в Галичині від селян 6-літні коні 14 міри, призначені для пруских військ в Африці. Платять по 400—600 корон за коня, котрого ціна вносить звичайно 200 до 300 К. Закуплених коний зібрано в Освенцімі около 150. Дальші транспорти в дорозі.

— **Пригода в театрі.** В народнім театрі в Будапешті давано оной драму «Властитель гут». По другім актї один з видців, що сидів в партері, добув нагло з кишені револьвер і вистрілюв двічі собі в груди. В театрі повстав очевидно переподох і публіка почала утікати. Облитого кровю молодого мужчину перенесено до бічної комнати, де лікарі перевірили у него прострілені в двох місцях легкі. Смерть наступила небагом. Показало ся, що самоубийник називав ся Александр Бардаш і був купцем в Сольнаці. Там любив ся нещасливо в донці одного властителя дібр. Щоби усмирити свій серцевий біль, прийняв до Будапешту трохи розірвати ся. Сцена в згаданій драмі, де героїнка жалуєсь на любовну недолу, так его зворушила, що відобрав собі на місяці жите.

— **Будівлі в стародавній Україні-Руси.** Богата була стародавня Україна-Русь в лісі і тому майже всі будівлі були з дерева, починаючи від хати, а кінчаючи княжим дворцем. Звичайно робив ся зруб, так звана тоді «кліть», а як в ній поставили піч, то такий зруб звав ся вже «історка» або «ізаба». Як кілька зрубів були злучені між собою, то така будівля звалась «хором». Будівля заможного чоловіка відрізнялась від будівлі бідного тільки кількістю зрубів, або простором хором. Звичайно хором складали три головні частини, перша — ізаба з печою на зиму; друга — кліть без печі, де жили в літі, а в зимі се була комора; третя — сїни, що все містились між ізабою та коморою, сї звались сїнница або сїни і в них приймали літом гостей. Звичайно будували високі хором і отї три частини їх складали горінний поверх будівлі, а під ним будувались підкліти, по яких складалось різне добро; там же були пивниці та медуші. До сїний прироблялись на стовпах східці під покрівлю і звались они «крильце». Над сїнями се була часом світлиця — се «терем» або «повалупа». Кривля (дах) була звичайно стрімка і у бідних людей солом'яна, а у заможних шальована, а часом гонтова. Стіна у кривлі звалась «кнес», мала на кінцях вирізані з дерева коники, себо дві кінські голови на вхрест. Хороми звичайно були збудовані серед двору, що обгороджений тавом або плетнем; по різних кутках двору стояли хліви, стайні і інші будівлі для челяди, для худоби, птацтва, для сїна, збіжа і иншого ховайського добра. Само по собі розумієсь, чим заможніший був чоловік, тим просторніше було его двориче та більші хороми, в хоромех було по кілька сїний, комор, світлиць. Мабуть за давних часів одначе любили жити тісно, особливо в містах; се можна зміркувати по тих валах, що колись то оперізували місто. Дятого заможні люди, особливо князі будували собі за містом осїбні двори, по яких і проживали найбільше, називаючи їх «раем», «красним двором», «красним селом» і т. п. Сїни в княжих хоромех були все просторі, бо там звичайно князі гаїли час з дружиною або радячись з нею, або бенкетуючи; були окремі також світлиці, де жили чергові гриди або дружинники, що обороняли князя, світлиці сї звались «гридницькі». Княжі тереми оперізувались під покрівлю карнизамі, а в середині розмальовувались в різнобарвні краски. В народних піснях терем називаєсь «злотоверхим». Се мабуть означає, що за тих часів або гребінь на покрівлі украшавсь позолотою, або була позолочена стеля. На Україні-Руси, де не було вельми багато ліса, сельські будівлі певно походили і за сих стародавніх часів на теперішні хати, себо стіни були плетені, обмазані глиною та побілені ванном. За тих давних часів, муровані будівлі були на Україні-Руси венеде. Тільки за приводом чужих майстрів, що будували по інших містах, повставали муровані церкви, вежі, та стіни. Одначе літопись ще до часів Володимира Великого споминає про цегляний княжий дворець в Київі. Певно, що з часом почало збільшатись число мурованих будинків по княжих дворцях. Літописи подають навіть імена славних руских майстрів з тих давних часів.

— **Немила стріча.** Вел. кн. Микола приїздив часто з Кац, де поселив ся, до Монте Карльо, аби грати в рулету. Від кількох днів в князь не показує ся в Монте Карльо, аби не стрітати ся з... попом Гапоном, котрий приїхав там пробувати щастя. В першій дні — як говорять — Гапон програв лише кілька тисяч франків. Питане, звідки він має тільки гроша.

— **Бльоковий календар тижневий** на 1906. рік видав підприємчий «Сокільскій Базар» у Львові. Се се новість на області наших календарських видавництва. Та не лише яко новість, але і яко практична річ повинен бльоковий календар мати широке примінене в бюрах, парохіяльних канцеляриях, адвокацких, громадских, в фінансових товариствах, економічних, касинових і в кождім домі, для точного веденя записків за днями пригадки. На кождій тиждень призначена одна картка, на якій побіч календаря в двох красках є вільне місце на записки. Картки (вел. 15×23 см.) злучені лише в горі так, що мав ся перегляд цілого року. Крім 52 карток з календаром є 11 карток з ріжними інформаціями. Календар наліплений на тектурі з гарною вінетою і надає ся як до прикріплення на стїні, так і до поставлення на столі чи бюрку. Ціна сего календаря вносить лише 1 К.

то є 47 перед Христом рузпочав ся вже в дні 1. сїчня і мав 365 днів. Однак не всюди прийнято на початок року сю дату. На основі византійського або царгородского числення часу, що разом з обрядом грецької церкви перейшло до Росії, початок року припадає постійно на день 1. вересня. Найбільше звісною і у всіх християн уживаною є ера Діонїзья, коли в Росії придержувано ся ери византійської та до 1700 р. кладено початок року на день 1. вересня і аж Петро Великий перенїс его на день 1. сїчня. У Франції в 15 ім віці обходжено новий рік дня 1. марца, а за панования Каролінгів дня 25. грудня. Числене від 1. сїчня розпочало ся від 1653. р. Підчас французької революції перенесено початок року на осїнне порівнане дня з ночою дня 22. вересня, що трвало від 1792. до 1806. р., почім повернули до календаря нового стилю (Григориянського). Початок в 1906. р. після старого стилю припадає о 13 днів пізнійше, то є 14. сїчня; та ріжниця зростає о три дні що 400 літ. В 16. столітї вносила 10 днів.

— **Старо римський обоз.** Заходом «Історичного товариства» в Чернівцях, відбув ся оной дуже інтересний відчит професора Кромаєра при співучасті численно зібраної публіки, котра вивонила простору салю. Прелегент говорив про нові розкопи над долішим Реном, де коло місцевости Нейс (Navaesium) послідніми часами відкрили цілий укріплений римський обоз. Реконструкція сего обозу дала ся перенести далеко докладнійше, як в інших викопках і дає нам цікаве доповнене описів римских таборів переказаних римскими істориками. Прелегент пояснив при помочи відповідних плянів і шкіців цілий уклад загального обозу, пояснюючи призначене поодиноких будівель, базарів і доріг. На основі монетних находів в обозі означив час, коли сей табор містив у собі військову залогу (від Августа до Траяна і за Деція). За разом дав короткі начерки цілої системи римских граничних укріплень в Германії, Папояї, Палестині, Африці (коло гір Атляе) і Британії. Публіка, що з незвичайною увагою слухала слів проф. Кромаєра, нагородила его гучними оплесками, а голова істор. тов. проф. Милькович подякував ему за участь в працях сего товариства.

— **Малий Фейлетон.** Іван Коссак.

Він не усміхнув ся ніколи.
Здавалось, що давить в собі біль, страшний біль, котрого ніхто не добажить ся.
Він не сьміяв ся дитиною малюю, він не сьміяв ся студентом.
Ніколи він не усміхнув ся!
Чому?..
А прийшов час, що хотїлось ему усміхнутись, дуже дуже хотїлось.
Він любив..
Хотів усміхнутись тепло, сердечно, хотів усміхнутись до неї, для неї, для одної, для коханої..
І він не був годеп.
І він силувавсь усміхнутись для неї, для одної..
Она так лобо дивилась в его ясні сумні очи, она так весело усміхалась до него.
А він не був годеп.
Він сїдав біля неї, сумними очима глядїв

на єї прехороше волосе, на всьміхнене сьвіже личко, на єї великі — жарючі всьміхаючі ся очи на єї легенько розхилені рожеві уста, на єї білесеньку, пухку ручку.

І коли єї ті хороші, чорні очи палили его, коли уста єї, ті легенько розхилені рожеві уста, манили его, він силував ся усміхнутись тепло, сердечно, він силувавсь прояснити своє поране чоло, він силувавсь зробити се для неї, для коханої, єдиної в сьвітї, і він не був годеп.

І не усміхнув ся він, коли з нею вертав від вівтара, і не усміхнув ся, коли сїдїв при богато заставленім столі, коли сїдїв з нею, з коханою, з женою, з родиною і товаришами.

І не усміхнувсь, коли впробав єї у свою хату, і не усміхнувсь, коли она тулила, горячо цілувала сумні очи его...

І она сьміятись з часом перестала.

І ось раз, за скоро вернув з бюра, вїйшов у спальню і дививсь, дививсь, дививсь страшно.

І нараз засьміяв ся він, він, що ніколи сьміху не знав.

І сьміяв ся він довго.

І сьміх не опускав его.

І сьміяв ся він, аж сусіди збїгли ся.

І сьміяв ся він в возі поспішного поїзду...

І сьміяв ся він, коли его ввозили до великого будинку за містом...

І сьміяв ся він, коли замкнули его в тїй великій будівлі.

Коросно 10. грудия 1905.

Іван Коссак.

Seit ich die Menschen kenne,
lieb' ich die Hunde.

Madame Stael.

БОЖЕВІЛЬНИЙ.

Він лишивсь сам на сьвітї.
Мав приятеля друга сердечного, той забрав ему послідний грїш, мав дївчину любовкоханку, а она лишила его.

Лишивсь сам на сьвітї, сам зі своїм «Каром».

Утома впала на его душу.
Забули про него люди, а і близкі перестали любити его.

Був сам на сьвітї, сам зі своїм Каром.
Вїдеунувсь від всіх, жив сам зі своїм Каром.

Довкруги ревіло житє, падали старі боги,
ревіла борба, борба на житє і смерть — він сам жив на сьвітї — сам зі своїм Каром.

І забили недобрі люди пса і він оставсь сам, самісенький без Кара.

І люта, дика злість пірвала его на тих недобрих людей, на сьвіт цілий, на его огиду і мерзоту.

І в лютости великій говорив він тим людям правду в очи — правдиву правду...

І в лютости великій в сердечнім болю бідної души виказував погані їх вчинки...

І сказали они, що він «божевільний».

І се було его щастє.

Коросно 9. XII. 1905.

Телеграми

з дня 4. сїчня 1906.

Відень. Цїсар санкціонував ухвалений галицьким соймом закон в справі дозволу повітової радї в Золочеві на зятягненє позички в кнотї 120.900 К.

Моравський сойм скликано на день 8. сїчня.

Петербург. Міаїстерияльна рада порїшила замінити державну раду на висшу палату.

Берлін. Проф. Мигулич обчислює страти заподіяні революцією в Росії на 2 мільярди рублів.

Митава. Губернатор Бекман, котрому поручено здусити революцію в Курляндії, приїхав до Митави.

Льондон. Standard обчислює, що в остатних тижнях згинуло в Москві 22.000 людей.

Надіслане.

Ортопедичне заведенє
Доцента д-ра Габришевского
тепер площа Марийська 10.

ЗНАМЕНИТИЙ МІД ДЕСЕРОВИЙ

кураційний по 6 К, „раритас“ медоборів по 6 К 60 сот. за 5 клгр. франко. Мід в плястрах 1 клг. 2 К. Від руского замовлення даю 20 сот. на будову театру.

Кореневич, емер. учитель, Іванчани
177(1-?)   почта в місци.

Colosseum

В пасажи Германів
при ул. Соняшній у Львові.
від 1. до 15. сїчня 1906.

Нова сензаційна програма.

Щоденно о 8. год. вечер представлєнь. В неділі і свята 2 представлєня о 4. год. попол. і о 8. год. вечером. Що пятниці **High-Life** представлєнь. Білєти вчаснїше можна набути в конторі Пльона при ул. Кароля Людвика ч. 9. З куплєням білєтом на фїстєлі, лєжкі і ряди крєсла можна їхати даром на представлєнь омїбусами Кольосєю, які ждуть коло Відєвської Каварї.

Повне виданє Творів ТАРАСА ШЕВЧЕНКА
коштує лише 2 корони!

Товариство „Просьвіти“ бажаючи, шоби в кожній руській хатї находили ся Твори Тараса Шевченка, видано сими днями найдешевшїй збірник сих творів п. з. „**ПОЕЗИІ Т. ШЕВЧЕНКА**“. Книжка, оправлена в полотно з золочєними витисками, може бути найгарнїшою окрасою руських хат. Папір велїновий, формат на взір європєйських клясиків, сторїв 698.

При замовлєню 10 прим. даємо 10% опушту. Вислає ся тїлько за надїсланєм 2 кор. 30 сот. на адресу: **КАНЦЕЛЯРІЯ „ПРОСЬВІТИ“** у **Львові** (Ринок ч. 10.).

Лев Лопатинський.

ЯБЛОЧНИКЪ

комедія в 1 актї, опрацьована після німецького.

Цїна 40 сот.

Набути можна в Ставропільській книгарні у Львові.

Кашель!

Хто на него терпить, най уживає ви-пробованих усмирляючих і смачних

Kaiser's Brust-Caramellen

1740 нотар. потвержденнх свїдоцтв стверджує євний успїх при кашлю, хрипцї, катарї і флегмї.

Пачка 20 і 40 сотиків. Правдїви лише з маркою охороною „Три сосни“. Склади: у Львові: С. Гай, аптека; Зигм. Рукер, аптека; Петро Миколай і Ска, дрогуєрїя; Якоб Байзер, аптека; О. ф. Вінклер і Син; Кароль Палєвський, аптека; Ів. Шнєлє; М. Лавровський аптека; Адольф Ашкєназі, аптека під вол. слоном; І. Шнєс-Фортнєвський, аптека; Антон Ербар; Едмунд Курлер, дрогуєрїя; Лев Калєр, аптека в Бродах; Іоаким Фрїдман, апт. в Миколаєві; Зигм Ротєнберг, аптека в Олєську; Герм. Бнглєндер в Перемїшлянах; Мартян Собєль в Стрїю, Д. Рєнгєр апт. в Зьбровї; Морїц Бібрінг, апт. в Станїславовї; Стан. Бурєа, в Косєві; Юліян Новицкї, апт. в Печєніжинї; Е. Стєнпєль, апт. в Коломїї; Адольф Дурєтер, апт. в Бережанах; Зигм. Ля дес, аптека в Вишнївчунку; Золодислав Нагліє окр. апт. в Бережанах; Б. Вальє, дрогуєрїя в Станїславовї; І. Б. Лїнк, дрог. в Ярославї; Е. Гєлєр в Надвірнї; С. В. Лянгїтер в Самборї; Др. Юл. Фрїанос, апт. в Тернополї; Вїльг. Лнєдєсберг, апт. в Бродах; Здїслав Завалєкевич в Камїнцї; Г. М. Фїшер апт. в Станїславовї; Аптека під Бїлим Орлом В. Фїліпка в Н. Санчї; Лавр. Цїмерман маг. фарм. в Пїдволочискѣ; Ігн. Гєшєлєс, апт. в Геродну; Ст. Фалїшовський, апт. в Балгородї.

Товариство взаїмного кредиту

„Джїстер“

стоваришенє зар. з обмеженою порукою у Львові (Ринок ч. 10)

прїймає вкладки до опроцентованї на 4 проц. і оплачує за вкладчиків податок рентовий; для ошадженя коштів посилки можна присилати гроші чеками Щадницї почтової; вкладати може кождей, навїть і нечлєни; на жаданє звертає ся вкладку кожного часу, навїть без виповїдженя (за єскотом).

ПОЗИЧКИ удїляє „Джїстер“ своїм члєнам на 6 проц. сплату гіпотєчних позичок розкладає ся до 15 лїт; при 30 ратах 1/2-рїчних виносить рата амортизаційна (на капїтал і відсотки) 5%; до позичок вимагає ся першої гіпотєки або доброї поруки.

На парцєляцію і купно бїльших обшарів треба звертати ся за позичками до „Джїстра“.

Члєнами можуть бути тїлько члєни обезпечєні в „Джїстрї“.

Чистий зиск роздїляє ся межї члєнїв яко дивїденди від удїлів і на добродїйні цїли. — До-тепер удїлав „Джїстер“ на церкви, бурєи, школи і т. д. 31.738 К.

Стан фондів Товар. кредитов. „Джїстер“ 31/12 1904

Вклады:	1,783,673 К.
Удїли члєнїв:	133,117 К.
Ф. резервовий і ин.:	26,576 К.
Позички удїленї:	1,616,402 К.
Цївї папєри:	123,627 К.
Льюкацій:	169,456 К.
На рах. бїжучїм:	81,938 К.

Мутки і паперцї

СОКІЛ

можна набувати в „Со-кільськїм Базарї“ у Львові і у всїх торгівлях в краю.

Нова збірка

норель

Євгена Мандичевского

п. з. „СУДЬБА“

стоїть брош. 1 К 60 с., в сецєс. обривї 2 К 10. Замовляти в книгарнї ім. Шевченка у Львові або у автора в Тернополї. (2—6)

Розклад залїзничих поїздїв від 1. мая 1905. (Час середно-європейскїй)

о год.	Приходять до Львова (головний дворець):	о год.	Вїдходять зі Львова (головний дворець):
6:00	з Кракова, Берлїна, Відня, Праги, Хирова	6:15	до Іцкан, Яс, Потутор, Керєзмєзе, Чорткова
6:10	з Іцкан, Чорткова, Калуша, Керєзмєзе	6:30	до Пїдволочиск, Кїва, Одєси, Бродїв, Гусьтина
7:20	з Пїдволочиск, Одєси, Кїва, Бродїв	6:55	до Яворова
7:29	з Лавочного, Пєшту, Борїслава, Калуша	7:39	до Лавочного, Пєшту, Калуша, Борїслава
7:50	з Рави рускої, Сокала	8:25	посл. до Кракова, Відня, Берлїна, Праги,
8:05	з Станїславова, Жидачєва	8:35	до Кракова, Відня, Праги, Осьвєнїма
8:15	з Самбора, М. Ляборча, Снєока, Хирова	8:40	до Самбора, Хирова, Івонїча, Н. Санча,
8:18	з Яворова	9:20	до Іцкан, Калуша, Потутор
8:50	з Кракова, Відня, Берлїна, Варшави, Праги	10:55	до Пїдволочиск, Одєси, Кїва, Бродїв, Дєлятина, Залїцк
10:05	з Коломїї, Жидачєва, Потутор, Керєзмєзе	11:11	до Белзиц, Сокала, Любачєва
10:35	з Рїшєва, Лавочного, Калуша, Любачєва	2:00	посл. до Пїдволочиск, Кїва, Одєси, Бродїв, Копичнєць, Чорткова, Залїцк, Гусьтина
11:45	з Ярославла, Стрїя, Борїслава	2:40	посл. Іцкан, Потутор, Калуша, Чорткова, Керєзмєзе
11:55	з Пїдволочиск, Гусьтина, Копичнєць, Козови	2:50	посл. до Кракова, Відня, Берлїна, Праги
1:30	посл. з Кракова, Берлїна, Відня, Праги, Н. Санча	2:55	до Лавочного, Дрогобїча, Калуша
1:40	посл. з Іцкан, Чорткова, Калуша, Залїцк, Бїл-	4:10	до Рїшєва, Любачєва, Хирова
1:40	з Самбора, Ясла, Снєока, Івонїча	4:20	до Самбора, Хирова, Снєока
1:50	посл. з Пїдволочиск, Одєси, Кїва, Бродїв, Гр-	5:30	до Коломїї, Жидачєва,
2:30	малова, Гусьтина, Копичнєць, Козови	5:58	до Яворова
3:45	з Стрїя,	6:25	до Лавочного, Пєшту, Хирова, Борїслава, Калуша
4:32	з Яворова	6:35	до Кракова, Відня, Берлїна, Варшави, Праги,
5:01	з Сокала, Белзиц, Любачєва	7:30	до Рави рускої
5:25	з Кракова, Берлїна, Відня, Праги, Осьвєнїма	8:00	до Пїдволочиск, Кїва, Одєси, Бродїв
5:45	з Іцкан, Жидачєва, Калуша, Ноносєлицї	10:05	до Перемїшля Хирова, Івонїча
8:40	посл. з Кракова, Відня, Берлїна, Праги, Івонїча	10:40	до Іцкан, Чорткова, Залїцк, Дєлятина, Сучави
9:10	з Іцкан, Чорткова, Потутор, Керєзмєзе	10:55	до Самбора, Хирова, Законаного
9:50	з Самбора, Хирова, Снєока, Ясла	11:00	до Кракова, Відня, Вроцлава, Варшави
9:20	з Кракова, Відня, Берлїна, Варшави, Праги	11:05	до Пїдволочиск
10:20	з Пїдволочиск, Кїва, Одєси, Бродїв, Копичнєць, Залїцк, Скали, Івана пустоого, Гусьтина	11:10	з Івана п. Скали, Гусьтина, Потутор
10:30	з Лавочного, Пєшту, Калуша, Борїслава,	11:10	до Стрїя, Дрогобїча, Борїслава
12:20	посл. з Іцкан, Яс, Царгорода, Жидачєва, Залїцк	12:45	посл. до Кракова, Відня, Берлїна, Варшави, Праги
2:31	посл. з Кракова, Берлїна, Варшави, Відня, Праги	2:51	посл. до Іцкан, Калуша
	на дворець „Пїдзамчє“	4:15	до Кракова, Відня, Вроцлава, Берлїна, Праги,
7:00	з Пїдволочиск, Одєси, Бродїв, Бродїв		з дєрця „Пїдзамчє“
7:15	посл. з Пїдволочиск, Кїва, Одєси, Бродїв,	6:43	до Пїдволочиск, Бродїв, Кїва, Одєси, Гусьтина
8:15	з Пїдволочиск, Кїва, Одєси, Бродїв, Залїцк, Потутор, Івана пустоого, Скали, Гусьтина, Гримальова	11:15	до Пїдволочиск, Кїва, Одєси, Бродїв, Потутор
10:02	з Пїдволочиск, Кїва, Одєси, Бродїв, Копичнєць Чорткова, Залїцк, Івана п., Скали, Гусьтина	2:13	посл. Пїдволочиск, Бродїв, Кїва, Одєси, Гусьтина
		9:23	до Пїдволочиск, Кїва, Одєси, Бродїв

ЗАМІТКА: Час середно-європейскїй рїзняє ся від часу львівського о 36 минут, а іменно 12 год. часу середно-європейського = 12 год. 36 мін. часу львівського. — Нічні години від 6. вечер до 5:55 рано обєдєно рамками. — Звичайні білєти їзди як і всїякі инїє білєти, ілюстрованї провідники, розклади їзди і т. п. можна набувати в містєвїм бїорї ц. к. держ. залїзницї, Пасаж Гавємана ч. 9.

Świat Słowiański.

Miesięcznik pod redakcją

D-ra Feliksa Konecznego

посьвєченї словїстєвнїм і прєглєдовї справ словїанськїх, вєходї з концєм кожєго мїєсїяцє зєшїтах 4 5 аркїшєзових. Prenumerata całoroczna wraz z przesyłką pocztową wynosi 10 K, kwartalnie 2 K 50 h. Administracja w księgarni Gebethnera i Spółki w Krakowie.

За певну і добру льюкацію поручаємо:

- 4 1/2% листи гіпотєчні
  - 4% листи гіпотєчні
  - 5% листи гіпотєчні премїованї
  - 4% листи Товариства кредитового земського
  - 4% і 4 1/2% листи Банку краєвого
  - 4% позичку красєу
  - 4% облїгацій пропїнаційнї і всїякі рентн держаннї
- Тї папєри продаємо і купуємо по найточнїшїм курсї деннїм.

КОНТОРА ВИМІНИ

ц. к. упр. гал акц.

БАНКУ Гїпотєчного

Всї калєндарї і часописнї можна набувати в „Со-кільськїм Базарї“